

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет соціології і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан ФСП

Мельниченко А.А.
(ініціали, прізвище)

(підпис)

«21» червня 2018 р.

Економічна історія

(назва навчальної дисципліни)

ПВ 1

(шифр за ОП)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

спеціальність 032 «Історія та археологія»

(шифр і назва)

освітня програма ОНП «Історія та археологія»

(ОНП/ ОНП, назва)

Ухвалено методичною комісією
факультету соціології і права
Протокол від 20.06.2018 № 2

Голова методичної комісії

К.Л. Попов

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«20» червня 2018 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Доцент, к. і. н. Босва Світлана Юріївна
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Програму затверджено на засіданні кафедри історії
(повна назва кафедри)

Протокол від «23» травня 2018 року № 10

Завідувач кафедри

(підпис) С. О. Костилова
(ініціали, прізвище)

«24» травня 2018 р.

Вступ

Програму навчальної дисципліни «Економічна історія» складено відповідно
(назва навчальної дисципліни)

до освітньої програми освітньо-наукової програми «Історія та археологія»
(ОПП/ОНП, назва)

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(рівень вищої освіти)

Спеціальності 032 «Історія та археологія»
(код і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна належить до циклу професійної підготовки
(загальної / професійної підготовки)

Статус навчальної дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова)

Обсяг навчальної дисципліни 2 кредити ЄКТС.

Міждисциплінарні зв'язки: передумовами вивчення навчальної дисципліни є знання з історії України, всесвітньої історії, історії науки і техніки, історії економічної думки, політології, соціології, набуті на першому та другому РВО, а також в II-III семестрі за програмою підготовки докторів філософії: «Історичне джерелознавство», «Архівознавство України», «Теорія і методологія історичних досліджень», «Інформаційно-комунікаційні технології в історичних дослідженнях», «Культура мовлення і публічної презентації історичних досліджень». Дисципліна є важливою для здобуття універсальних компетентностей дослідника зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета навчальної дисципліни.

Метою навчальної дисципліни є формування у аспірантів компетентностей.

ЗДАТНІСТЬ:

- розуміти рушійні сили й закономірності історичного процесу; події й процеси економічної історії; місце й роль своєї країни в історії людства й сучасному світі, аналізувати тенденції та рівень економічного розвитку країн у певні історичні періоди, визначати альтернативні стратегічні напрями розвитку організаційних систем;
- інтегрувати історико-економічні знання для поглибленого розуміння проблеми сфери діяльності, впровадження інноваційних заходів,

раціоналізації практичної діяльності, отже, підвищити рівень особистої кваліфікації;

- опанувати навички використання історико-економічної інформації, методу історико-економічного аналізу процесів і явищ економічного життя суспільства в його історичному, альтернативному (багато варіантному) розвитку, дослідження довготривалих процесів розвитку, розкриття причинно-наслідкових зв'язків.

1.2. Основні завдання навчальної дисципліни.

Після засвоєння навчальної дисципліни аспіранти мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗНАННЯ:

- закономірностей та етапів історичного процесу, основних подій й процесів світової й вітчизняної економічної історії;
- понятійного апарату економічної історії, її місця в системі економічних наук;
- соціально-економічних характеристик розвитку світової економіки та окремих країн Європи, США, Японії, Китаю, України;
- історії економіки України в контексті європейського та світового цивілізаційного процесу, особливостей економічного співробітництва з зарубіжними країнами;
- етапів науково-технічного прогресу в промисловості розвинених країн та заходів науково-технічної політики;
- характерних рис глобалізації як тенденції нового економічного порядку;
- впливу на економічні процеси інформаційної революції;
- шляхів і методів накопичення капіталу, розширення та вдосконалення виробництва;
- основних проблеми соціально-економічного розвитку на сучасному етапі та шляхів їх розв'язання;
- закономірностей формування і розвитку національних економік;
- основних напрямків економічної політики держави;
- сучасних методів економічного аналізу;
- загальних та конкретних методів наукового пізнання та їх використання;
- особливостей ринкових моделей господарювання та ринкової трансформації економіки зарубіжних країн, їх значення для України;
- історії світогосподарських зв'язків і міжнародних економічних відносин.

УМІННЯ:

- орієнтуватися у світовому історико-економічному процесі, аналізувати процеси і явища, що відбуваються в суспільстві;
- аргументовано робити науково обґрунтовані оцінки досягненням минулого та сучасного рівня економічного розвитку;
- узагальнювати, критично осмислювати та адекватно оцінювати нагромаджений в історії зарубіжний та вітчизняний історико-економічний досвід;
- аналізувати економічний розвиток як результат взаємодії з політичними, соціальними та духовними чинниками;
- аналізувати в історико-економічному аспекті наукову літературу, статистичну інформацію;
- використовувати здобуті знання при вивченні інших історичних дисциплін, у практичній діяльності.

2. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Господарські форми економіки від стародавнього світу до кінця XIX ст.

Тема 1.1. Вступ до курсу «Економічна історія».

Предмет, завдання та функції навчальної дисципліни. Економічна історія в системі людського знання і господарської діяльності. Критерії періодизації економічної історії, її методологічні засади, джерела та історіографія дисципліни. Взаємозв'язок економічної історії з іншими соціально-економічними дисциплінами. Стан і концептуальні засади вивчення економічного розвитку світу та України. Місце і значення курсу «Економічна історія» в системі гуманітарної підготовки науковця.

Тема 1.2. Господарські форми економіки стародавнього світу.

Основні етапи розвитку й особливості господарства первісного суспільства. Господарство на українських землях від трипільської культури до східних слов'ян. Становлення і розвиток рабовласницької системи господарства. Типи стародавніх цивілізацій. Характерні риси господарства держав Стародавнього Сходу: Давнього Єгипту, Месопотамії, Шумера, Аккадського царства, Давнього Вавилону, Стародавньої Індії та Китаю. Розвиток внутрішньої та зовнішньої торгівлі. Еволюція грошей, кредиту та податків. Основні досягнення та протиріччя розвитку господарства в період становлення ранніх цивілізацій.

Тема 1.3. Основні риси соціально-економічного устрою рабовласницьких держав античного світу.

Еволюція античної системи господарства у Стародавній Греції: античний поліс і його роль в господарському житті. Роль торгівлі для античних міст-полісів. Розвиток античної системи господарства у Стародавньому Римі: еволюція рабовласницького способу виробництва та його періоди. Еволюція колонатної системи у Стародавньому Римі.

Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я. Криза та крах античної економічної системи, їх причини. Зародження феодальних відносин.

Тема 1.4. Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XVI ст.)

Політико-економічна сутність феодального способу виробництва. Розвиток феодалізму в Західній Європі. Міста Західної Європи у XI—XV ст. і їх економічна роль. Економічний розвиток українських земель в епоху середньовіччя (V—XVI ст.). Становлення феодальних відносин у Китаї і Японії. Феодальна система господарства у Візантії та Індії (V—XV ст.).

Тема 1.5. Генезис капіталізму та мануфактурний період його розвитку (XVI–XVIII ст.)

Великі географічні відкриття, їх передумови та економічні наслідки. Створення колоніальної системи. Становлення Світового ринку, зміни в напрямках торгівельних зв'язків. “Революція цін“, її причини та наслідки. Первісне нагромадження капіталу, його джерела, методи та результати. Розклад феодальних відносин. Становлення та розвиток мануфактурного виробництва в Європі.

Особливості становлення капіталістичного виробництва в Нідерландах. Втрата економічного лідерства XVIII ст.. Англія – країна класичної ринкової економіки, лідер світового розвитку XVIII ст. Відмінність рис генезису капіталізму у Франції і в німецьких князівствах. Господарство українських земель у XVII—XVIII ст.

Тема 1.6. Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)

Передумови промислової революції. Промисловий переворот, його суть, особливості, джерела, напрямки та соціально – економічні наслідки. Велика Британія, на шляху до промислової і торгової гегемонії. Особливості індустріалізації Франції. Зміни у виробничій системі Німеччини. Промисловий переворот і розвиток капіталізму в Україні. Утворення капіталістичної економіки США. Революційно-реформістський шлях

становлення промислового капіталізму в Японії. Колоніалізм періоду промислової революції.

Розділ 2. Господарські форми економіки від кінця XIX ст. до теперішнього часу.

Тема 2.1. Господарство провідних країн світу періоду монополістичного капіталізму (остання третина XIX – початок XX ст.)

Еволюція промислового капіталізму в другій половині XIX-XX ст. Друга технологічна революція і розвиток світових продуктивних сил (кінець XIX — початок XX ст.) Причини швидкого економічного піднесення США та Німеччини. Особливості розвитку господарств Великої Британії та Франції. Господарство України в другій половині XIX – поч. XX ст. Становлення індустріального суспільства в Японії. Колоніальна система господарства і становище залежних країн наприкінці XIX — на початку XX ст..

Тема 2.2. Основні економічні зміни між Першою та Другою світовими війнами тенденції (1918–1939 рр.).

Вплив Першої Світової війни на економіку воюючих країн. Становлення різних систем регульованого капіталізму. Ліберально-реформістська модель регульованого капіталізму США. Відновлення могутності німецьких монополій. Економічний розвиток Великої Британії і Франції. Економіка Японії між Першою та Другою світовими війнами. Тоталітарна модель регульованого капіталізму. Становлення та розвиток державного соціалізму в СРСР. Планово-директивна колонізація економіки України в добу тоталітаризму.

Тема 2.3. Основні економічні тенденції розвитку і моделі трансформації світу в епоху соціального ринкового господарства (друга половина XX ст.)

Економічні особливості повоєнного розвитку світу. Зростання економічної могутності США. Особливості економічного розвитку провідних європейських країн. Перетворення Японії в одну з провідних індустріальних країн світу. Особливості японської моделі економічного розвитку. Формування індустріального суспільства в країнах Латинської Америки. Економічний розвиток країн, що звільнилися від колоніального панування.

Тема 2.4. Екстенсивно-інтенсивний характер економічного розвитку України в другій половині XX ст. (1945- 1991рр.)

Післявоєнна відбудова народного господарства. України, її регіональні особливості. Економічні реформи 50 – 60-х рр. XX ст. в Україні. Та їх наслідки. Господарство України у 70-х – першій половині 80-х рр. XX

ст.. Спроби реформування української економіки. та причини їх невдач. Криза директивно-планової економіки і спроба її лібералізації.

Тема 2.5. Країни перехідної економіки кінця XX – початку XXI ст.

Теорія постіндустріального суспільства та її основоположники про витоки сучасної інформаційно-технологічної революції. Д. Белл. Характерні риси та фактори розвитку постіндустріальної сервісно-інформаційної економіки. Соціально-економічні перетворення у країнах Центральної та Східної Європи. Розвиток економіки перехідного періоду в країнах Азії і на Кубі. Економіка Росії в період переходу до ринкової моделі господарювання.

Тема 2.6. Економіка України в умовах незалежності

Економіка України в умовах незалежності. Проблеми входження економіки України у світове господарство. Україна в умовах глобалізації. Особливості господарської взаємодії України з країнами-членами СНД. Проблеми та напрями реформування аграрного сектору України за умов незалежності. Місце України в системі інтеграційних процесів.

3. Заплановані види навчальної діяльності та методи навчання

Відповідно до мети й завдань кредитного модуля, вивчення матеріалів кожної теми структуроване в таких напрямках: 1) лекції; 2) семінарські заняття; 3) самостійна робота.

На лекціях розглядаються ключові теоретичні питання дисципліни, закладається підґрунтя для підготовки до семінарських і практичних занять, виконання самостійної роботи.

На семінарських заняттях обговорюються питання, спрямовані на те, щоб закріпити знання теоретичних основ навчальної дисципліни. Завдання для самостійної роботи сприяють засвоєнню тем, які доповнюють і розширюють знання основного програмового матеріалу.

Поточний контроль результатів навчання проводиться під час письмової експрес-контрольної на лекціях, опитування на семінарському занятті, перевірки реферату, а підсумковий — під час заліку.

Як індивідуальне завдання заплановано реферат. Метою підготовки реферату є поглиблене вивчення актуальних для фахівців-істориків проблем економічної історії. Відповідно до навчального плану, підготовка реферату обов'язкова для здобувачів усіх форм навчання. В разі невиконання або не зарахування (0 балів) реферату здобувач не допускається до заліку.

При вивченні дисципліни рекомендується застосовувати загальнонаукові та спеціально історичні принципи і методи: 1) історичний метод; 2) хронологічний підхід; 3) метод зіставлення; 4) міждисциплінарний підхід до пізнання еволюції економічної історії; 5) принцип єдності

позитивного та нормативного аспектів економічної науки, що полягає в безпосередній спрямованості теоретичних досліджень на здійснення економічної політики, практичних заходів зі стабілізації економіки та сприяння економічному зростанню; б) соціальний позитивізм – розгляд економічною наукою соціально-економічних явищ такими, що піддаються реформуванню та вдосконаленню.

Поряд із зазначеними і традиційними для суспільних наук методами абстракції, аналізу та синтезу, логічним, історичним та іншими методами, центральне місце в них посідають *системний аналіз* та *генезис*.

Це дасть слухачам змогу засвоїти необхідний обсяг науково-теоретичних знань, що обумовить розширення їх історичної свідомості, засвоєнню основних підходів до вимог, які ставляться до змісту, структури предмета «Економічна історія» щоб отримати змогу повноцінної наукової комунікації в академічному середовищі за спеціальністю 032 «Історія та археологія» та з широкими колами громадськості, аргументовано оцінювати результати дослідницької діяльності за спеціальністю.

Застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами і технологіями:

1) методи проблемного навчання (проблемний виклад, частково-пошуковий (евристична бесіда) і дослідницький метод);

2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання (дискусія, експрес-конференція, навчальні дебати, круглий стіл і ін.);

3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи аспірантів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять. Розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань, доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-форум, інтернет-семінар і ін.).

4. Оцінювання результатів навчання

Семестрова атестація проводиться у вигляді заліку. Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна рейтингова система і університетська шкала оцінювання.

5. Рекомендована література

5.1. Базова:

1. Боев Ю.О., Боева С.Ю. Економічна історія: Західна Європа, Японія, США: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2004. – 174 с.

2. Економічна історія : навчальний посібник / Т. В. Ус, Т. Є. Калашник, І. Ф. Лісна та ін.. – Х. : Вид ХНЕУ, 2012. – 244 с.
3. Економічна історія: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Н.О.Тимочко, О.А.Пучко, Л.М. Рудомьоткіна та ін. – К.: КНЕУ, 2001. – 216 с.
4. Злупко С. М. Економічна історія України: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2012. – 367 с.
5. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до ХХ ст.: навч. посіб. / В.В. Козюк [та ін.] ; за ред. В.В. Козюка, Л.А. Родіонової. – К. : Знання. 2011. - 582 с.
6. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / за ред. проф. К93 С. І. Архієреєва, доц. Н. Б Решетняк – Х.: НТУ «ХП», 2010. – 336 с.
7. Історія економіки та економічної думки : навч. посібник (модульний варіант) / Д. П. Богиня, Н. М. Краус, О. В. Манжура та ін. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 428 с
8. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / [С.В.Степаненко, С.Н.Антонюк, В.М. Фещенко, Н.О.Тимочко] ; за ред. проф. С.В. Степаненка. – К.: КНЕУ, 2010. – 743 с.
9. Історія економіки та економічної думки: Підручник. Затверджено МОН / Юхименко П.І., Леоненко П.М. — К., 2011. — 646 с., тв. пал., (ст. 5 пр.).
10. Ковальчук, В'ячеслав Миколайович. Історія економіки та економічної думки [Текст] : навч. посібник / В. М. Ковальчук, М. В. Лазарович, М. І. Сарай. - К. : Знання, 2008. - 647 с.
11. Корнійчук Л. Я. Історія економічної думки України: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2011. – 431 с
12. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посібник / О. В. Кухар. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 326 с. : портр., схеми. - Бібліогр.: с. 323-325.
13. Лазарович М.В. Економічна історія : Навчальний посібник. - К. : Знання, 2008. - 431
14. Лановик Б.Д., Лазарович М.В. Економічна історія : Курс лекцій. - 6-е вид., стер. - К. : Вікар, 2006. - 405 с.
15. Лановик Б. Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Економічна історія України і, світу: Підручник/ За ред. Б. Д. Лановика. — К.: Вікар, 2005. — 737 с.
16. Леоненко П., Юхименко П. Економічна історія: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2004.
17. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 226 с
18. Основи економічної науки : навч. посібник для самот. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П.

- Мацелюх [та ін.] ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 324 с. : табл., схеми
19. Теліщук М.М., Теліщук М.М. Історія економіки та економічної думки (у схемах, таблицях і рисунках): Навчальний посібник. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2014. – 494 с.
 20. Уперенко М.О., Кузнецов Е.А., Деречин В.В., Леоненко Н.М., Юхименко П.І. та ін. Економічна історія зарубіжних країн. Навчальний посібник. За редакцією доктора економічних наук, професора Уперенка М. О. - Харків: Бурун Книга, 2009. - 560 с.
 21. Ходзінський К.Г., Мазурок П.П. Економічна історія України та провідних країн світу : Навч. посібник. - 2-ге вид., виправл. - Львів: Магнолія Плюс, 2006. - 152 с.
 22. Юхименко П.І. Економічна історія Навчальний посібник / К.: Вікар, 2004.- 341 с.

5.2. Допоміжна

23. Арутюнов В. Х., Мішин В. М., Свінцицький В. М. Методологія соціально-економічного пізнання: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2012. – 353 с
24. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе: Пер. с англ. – 4-е изд. – М.: Дело Лтд, 2004. – 720 с.
25. Бобович И. М., Семенов А. А. История экономики: Учебник. – М.: ООО «ТК Велбин», 2012. – 564 с.
26. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV–XVIII ст. Т. : Ігри обміну. – К.: Основи, 2014. – 478 с.
27. Гийу А. Византийская цивилизация / Пер. с фр. Д. Лоевского; Предисл. Р. Блока. – Екатеринбург: У-Фактория, 2013. – 312 с.
28. Греков Б. Киевская Русь. – М.: АСТ, 2013. – 398 с.
29. Економічна історія України: Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.] ; НАН України. Інститут історії України. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т. 1. – 696 с., – Т. 2. – 608 с.
30. Залізник Л. Л. Первісна історія України: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2013. – 263 с.
31. Иноземцев В. Л. Очерки истории экономической общественной формации: Науч. издание. – М.: Таурис Альфа: Век, 2014. – 400 с.
32. Історія економічних учень: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 5-те вид., випр. – К.: Знання, 2014. – 1300 с.
33. Історія економічної думки України: Навч. посіб. / Р. Х. Васильєва, Л. П. Горкіна, Н. А. Петровська та ін. – К.: Знання, 2013. – 556 с.
34. Історія України: Документи, матеріали: Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К.: Академія, 2012. – 668 с.

35. Камерон К. Краткая экономическая история мира: От палеолита до наших дней: Пер. с англ. – М.: РОССПЭН, 2011. – 218 с.
36. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег // Кейнс Дж. М. Избр. произведения. – М.: Гемос АРВ, 2009. – С. 224–518..
37. Крижанівський О. П. Історія Стародавнього Сходу. – К.: Либідь, 2012.– 292 с.
38. Кульчицький Б. Сучасні економічні системи: Навч. посіб. – Львів: Афіша, 2012. – 279 с.
39. Кун Т. Структура научных революций: Пер. с англ. / Т. Кун; Сост. В. Ю. Кузнецов. – М.: ООО «Изд-во АСТ», 2011. – 603 с.
40. Ле Гофф. Цивилизация средневекового Запада: Пер. с фр. / Под общ. ред. В. А. Бабинцева; Послесл. А. Я. Гуревича. – Екатеринбург: У-Фактория, 2013. – 268 с.
41. Лакатос Имре. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ // Кун Т. Структура научных революций: Пер. с англ. / Т. Кун; Сост. В. Ю. Кузнецов. – М.: ООО «Изд-во АСТ», 2012. – С. 269–454
42. Лакатос Имре. История науки и её рациональные реконструкции // Кун Т. Структура научных революций: Пер. с англ. / Т. Кун; Сост. В. Ю. Кузнецов. – М.: ООО «Изд-во АСТ», 2013. – С. 203–235.
43. Мартыновский С. Экономика от Аристотеля до наших дней: Основные направления анализа. – Одесса: Друк, 2001. – 192 с.
44. Негиши Т. История экономической теории: Учебник. – М.: АО «Аспект Пресс», 2012. – 462 с.
45. Проскурін П. В. Історія економіки та економічних учень. Нариси економічної історії індустріальної цивілізації: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 372 с.
46. Павленко Ю. В. История мировой цивилизации. Философский анализ. – 2-е изд. – К.: Феникс, 2013. – 760 с.
47. Поппер К. Логика и рост научного знания. Избранные работы: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1991. – 605 с.
48. Сравнительное изучение цивилизаций: Хрестоматия / Сост. П. С. Эрасов. – М.: Аспект-Пресс, 2013. – 556 с.
49. Тойнбі А. Дослідження історії: Пер з англ. – Том 2. - К.: Основи, 2011. – 406 с.
50. Трофимова Р. П. Культурно-экономический словарь - М.: Академический проект, 2014. – 960 с.
51. Хикс Дж. Теория экономической истории: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Р. М. Нуреева. – М.: НП «Журнал “Вопросы экономики”», 2013. – 224 с.
52. Хайлбронер Р. Л. Философы от мира сего: Пер. с англ. – М.: КоЛибри, 2013. – 432 с.

53. Хрестоматія з історії держави та права зарубіжних країн. – К.: ІнЮре, 2013 Т. 1. – 264 с.
54. Цивилизационные модели современности и их исторические корни / Ю. Н. Пахомов, С. Б. Крымский, Ю. В. Павленко и др., Ин-т мировой экономики и международных отношений. – К.: Наукова думка, 2002. – 632 с.
55. Экономическая история мира. Европа / Под общ. ред. М. В. Конотопова. – М.: Дашков и Ко, 2014. – 636 с.

6. Інформаційні ресурси:

1. Лекція «Глобальні виклики економічного розвитку і Україна». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=TicIzmDGOXg>.
2. Михаил Хазин - Фундаментальная лекция о мировой экономике. . - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=Jf1ABvXGIW4>
3. Путешествие в мировую историю. Ранние экономики. . - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=CQACb0lXhT0>
4. Экономическая история. Курс лекций. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intuit.ru/studies/courses/...>
5. «Экономическая история», лекция профессора РЭШ Андрея Маркевича.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=V7KFIKQctaI>
6. Экономические науки. Основы экономических знаний. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://natecon.com/>.